

АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО І ПРОЦЕС. ФІНАНСОВЕ ПРАВО. ІНФОРМАЦІЙНЕ ПРАВО

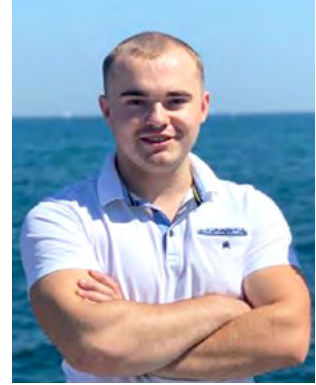
УДК 343.979(477)

DOI 10.32782/2523-4269-2023-83-3-9

Гончарук Олексій Миколайович,

аспірант I курсу заочної форми навчання докторантури та аспірантури
(Одеський державний університет внутрішніх справ, м. Одеса)

ORCID: <https://orcid.org/0009-0009-4237-459X>

Ісмайлов Карен Юрійович,

кандидат юридичних наук, доцент, підполковник поліції
(Департамент кіберполіції Національної поліції України, м. Одеса)

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5137-2507>

КРИМІНАЛЬНИЙ АНАЛІЗ У СИСТЕМІ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ УКРАЇНИ: ПОНЯТТЯ, МЕТА Й ЗАВДАННЯ

У статті йдеться про два види кримінального аналізу – аналітичний пошук та аналітичне дослідження. Основним змістом аналітичного пошуку є організація інформації так, щоб полегшити завдання з вилучення сенсу зі зібраних даних. Аналітичне дослідження передбачає встановлення взаємозв'язків між особами, за діями та предметами. Аналітичне дослідження – форма інформаційно-аналітичної діяльності, що полягає в поглибленому вивченні проблеми, під час якого здійснюється опис її структури, кількісних і якісних параметрів, а також чинників, що її обумовлюють. Надалі, беручи до уваги необхідність розвитку єдиного методологічного підходу до організації розвідувальної аналітики й потребу підвищення ефективності протидії злочинності шляхом оновленої поліцейської діяльності, яка базується на зборі й аналізі даних, прийнято рішення про створення самостійного структурного підрозділу, головним завданням якого стала організація та здійснення інформаційно-пошукової й інформаційно-аналітичної роботи для реалізації повноважень поліції. Знання про кримінальний аналіз – його видів, форм, сфер, умов і можливостей застосування – мають бути широко пропоровані, надто серед осіб, котрі безпосередньо й опосередковано залучені до процесу боротьби зі злочинністю. Знаннями, компетентністю і кваліфікаціями у сфері кримінального аналізу повинні різною мірою володіти як кримінальні аналітики та їхнє керівництво на всіх рівнях управління, так й особи, які здійснюють розшукові, оперативні дії, проводять дізнання і слідство. У нинішній ситуації належне використання кримінального аналізу є беззаперечним обов'язком усіх інститутів із боротьби з незаконною діяльністю. Проте залишається чимало проблемних моментів, які стосуються визначення та єдиного розуміння поняття й видів кримінального аналізу, нормативно-правового регулювання його використання в оперативно-розшуковій діяльності й, відповідно, у практичній діяльності оперативних підрозділів Національної поліції України, застосування результатів (продуктів) кримінального аналізу тощо. Отже, головною метою кримінального аналізу є вдосконалення механізмів запобігання кримінальним пра-

вопорушенням, виявлення, документування й розслідування кримінальних правопорушень, а також налагодження механізмів моніторингу криміногенної ситуації, обміну інформацією на регіональному, державному й міжнародному рівнях стосовно тенденцій і ризиків у цій сфері. Подальший розвиток кримінального аналізу та його адаптація до особливостей національного законодавства й системи боротьби зі злочинністю забезпечить раціональний розподіл правоохоронних ресурсів і суттєво вплине на зниження рівня злочинності в Україні.

Ключові слова: кримінальний аналіз, правоохоронна діяльність, злочин, злочинність, аналіз, синтез, аналітична діяльність, аналітик.

Постановка проблеми. У країнах Європейського Союзу, США й інших розвинених країнах світу використання можливостей кримінального аналізу є обов'язковим для всіх правоохоронних органів. Його зміст, правила та процедури чітко визначено й урегульовано в нормативно-правових актах. Це, зокрема, стосується ведення оперативно-розшукової діяльності, досудового розслідування та розгляду кримінальних проваджень у суді.

Протидіяти належним чином військовій агресії російської федерації та проявам злочинності, яка постійно вдосконалюється, можна шляхом використання сил і засобів підрозділів кримінального аналізу. Світова практика показує, що за сучасних умов мінливого зовнішнього середовища для ефективного виконання завдань правоохоронної діяльності потрібно системно проводити заходи щодо аналізу й оптимізації робочих процесів правоохоронних органів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Науковим підґрунтям розробки цієї гіпотези стали праці авторитетних учених, які досліджують проблемні питання аналітичного супроводження кримінального судочинства, зокрема роботи С.В. Албула, О.М. Зайця, К.Ю. Ісмайлова, І.П. Катеринчука, О.Є. Користіна, В.А. Некрасова, Е.В. Рижкова, Н.П. Свиридюк, І.А. Федчака й інших авторів.

Метою статті є з'ясування теоретичних проблем поняття, мети й завдання кримінального аналізу в системі правоохоронних органів України, а також визначення її змісту та складників, становлення цього інституту діяльності кримінального блоку правоохоронних органів.

Виклад основного матеріалу. Аналіз злочинності – це якість дослідження одного злочину й порівняння його з аналогічними минулими подіями. По суті, офіцер є ходячим відділом аналізу злочинів, оскільки він порівнює власні розслідування зі своїм минулим досвідом і досвідом інших.

Перші кроки впровадження й розбудови системи поліцейської діяльності, керованої аналітикою в Україні, можна віднести до кінця 2000-х років, коли в окремих оперативних та оперативно-технічних підрозділах Міністерства внутрішніх справ почали використовуватися нові методи й інструменти аналізу інформації. Так, працівники Головного управління боротьби з організованою злочинністю МВС уже у 2008 році успішно використовували програмний компонент IBM i2 Analyst's Notebook, який значно підвищував ефективність аналізу оперативних даних та іншої отриманої в ході розшукової діяльності інформації, зокрема трафіків телефонних з'єднань і даних перетину кордонів. Згодом практика використання нових підходів до аналітичної діяльності почала поширюватися в багатьох службах, що належали до кримінальної міліції, наприклад, у підрозділах боротьби з незаконним обігом наркотиків. Успіх і результат нових підходів до аналізу даних було помічено керівництвом МВС, і стало питання про виокремлення цього напрямку роботи та його подальшого розвитку.

У 2016 році наказом Національної поліції створено відділ кримінального аналізу, який запрацював у структурі Департаменту інформаційної підтримки та координації поліції «102» [1]. На перших етапах підрозділ виконував адміністративні функції, адаптувався під вимоги часу й потреби служб, був нечисленний, а в положенні про КП «102» взагалі були відсутні завдання та функції щодо проведення кримінального аналізу.

Варто зазначити, що першими на теренах України визнали необхідність виділення кримінального аналізу в окремий напрям представники Державної прикордонної служби України (далі – ДПСУ), котрі отримали Інструкцію про організацію та ведення кримінального аналізу оперативно-розшуковими підрозділами Державної прикордонної служби України (Наказу ДПСУ від 15 січня 2008 р. № 28). Визначення теоретико-прикладного змісту кримінального аналізу можна надати, керуючись дефініціями з наукових джерел і нормативних актів:

- сукупність систематичних аналітичних процесів, спрямованих на отримання своєчасної та достовірної інформації щодо змін у характеристиках і тенденціях злочинності з метою допомоги оперативним та адміністративним підрозділам у розподілі сил і засобів для запобігання злочинній діяльності й припинення її, допомоги в процесі розслідування (С. Готліб, США);

- вивчення певних характеристик і тенденцій з метою розкриття злочинів або запобігання їм (Експертна група Ради Європи з питань кримінального права та кримінології);

- визначення й розуміння (осмислення) зв'язків між кримінальною інформацією (інформацією про злочин) та іншою потенційно значимою інформацією з метою поліцейської та судової практики (Інтерпол);

- професійна систематична специфічна інформаційно-аналітична діяльність, яка допомагає розкривати й розслідувати злочини або приймати управлінські рішення;

- опрацювання інформації, яка є суттєвою для керування і виступає основою в прийнятті рішень.

Залежно від одержувача така інформація має характер бази для планування, оціночний, керівний або контрольний характер. Таким чином, можемо виокремити головні риси та складники кримінального аналізу: сукупність систематичних аналітичних процесів; вивчення певних характеристик і тенденцій; визначення й розуміння (осмислення) зв'язків між кримінальною інформацією (інформацією про злочин) та іншою; систематична специфічна інформаційно-аналітична діяльність; опрацювання інформації, яка є суттєвою для управління або прийняття рішення; здійснюється з метою запобігання злочинам, припинення, розкриття й розслідування злочинів або прийняття управлінських рішень.

Як наслідок, сьогодні деякі науковці виокремлюють два види кримінального аналізу: аналітичний пошук та аналітичне дослідження. Основним змістом аналітичного пошуку є організація інформації так, щоб по-

легшити завдання з вилучення сенсу зі зібраних даних. Аналітичне дослідження передбачає встановлення взаємозв'язків між особами, за діями та предметами. Аналітичне дослідження – це форма інформаційно-аналітичної діяльності, що полягає в поглибленому вивченні проблеми, під час якого здійснюється опис її структури, кількісних і якісних параметрів, а також чинників, що її обумовлюють.

Надалі, беручи до уваги необхідність розвитку єдиного методологічного підходу до організації розвідувальної аналітики й потребу підвищення ефективності протидії злочинності шляхом оновленої поліцейської діяльності, яка базується на зборі й аналізі даних, прийнято рішення про створення самостійного структурного підрозділу, головним завданням якого стала організація та здійснення інформаційно-пошукової й інформаційно-аналітичної роботи для реалізації повноважень поліції. Так, у Структурі апарату Національної поліції створено Управління кримінального аналізу (у складі кримінальної поліції) [2].

У процесі реформування кримінального блоку Національної поліції, запровадження новітніх підходів до організації протидії тяжким, особливо тяжким злочинам і їх профілактиці, спираючись на рекомендації з указаних питань Консультативної місії Європейського Союзу в Україні й відповідно до вимог Стратегії розвитку органів системи Міністерства внутрішніх справ на період до 2020 року, затверджено Перелік змін у штатах Національної поліції, відповідно до якого реорганізовано Управління кримінального аналізу та створено Департамент кримінального аналізу чисельністю в 51 штатну посаду [3]. Також у рамках 4 розділу пріоритетів діяльності Національної поліції України на 2023 рік «Розвиток інформаційних технологій, уніфікація зв'язку та кіберзахист», затвердженого протоколом № 1 наради керівництва Національної поліції України від 10.01.2023, зазначені такі напрями: поліцейська діяльність, керована аналітикою – ІЛР (Intelligence Led Policing); оцінювання загроз тяжких злочинів та організованої злочинності за методологією SOCTA [16].

Крім того, у зазначеній Стратегії розвитку системи Міністерства внутрішніх справ України до 2020 року в рамках протидії злочинності серед 7 пріоритетів діяльності звернута увага на низький рівень використання аналітичних інструментів поліцейськими в протидії злочинності й прогнозуванні відповідних загроз. Як визначає Стратегія для подолання зазначеного, необхідно реалізувати концепцію діяльності органів системи МВС, засновану на використанні різних джерел інформації (ІЛР), комплексному впровадженні сучасних систем кримінального аналізу, у тому числі методології ЄВРОПОЛ [13].

Сьогодні поліцейська діяльність переживає період значних змін як в оперативній тактиці, так і в організаційних структурах. Упроваджуються нові ідеї щодо скорочення злочинності й зміни стратегій короткострокової та довгострокової політики. Найбільш поширеною з нинішніх змін у філософії боротьби зі злочинністю й поліцейської практики є введення моделі поліцейської діяльності, керованої розвідувальною аналітикою (ІЛР), яка стає управлінською моделлю для прийняття рішень щодо обґрунтованого розподілу ресурсів з урахуванням напрямів і сфер активності серійних злочинців, організованих злочинних угруповань і кримінального середовища, а також зробіть більший акцент на обміні інформацією та спільних стратегічних рішеннях щодо проблем злочинності [14, с. 12, 14]. Тому аналітична ро-

бота правоохоронних органів, на нашу думку, повинна проводитися в рамках моделі поліцейської діяльності, керованою розвідувальною аналітикою [15, с. 111].

Відповідно до Положення про Департамент кримінального аналізу (далі – Департамент), на Департамент покладено завдання з проведення, організації та координації інформаційно-пошукової та аналітичної роботи, спрямованої на збір, оцінювання й реалізацію інформації, у тому числі інформації з обмеженим доступом, шляхом надання її уповноваженим органам (підрозділам) для вжиття заходів відповідно до їхньої компетенції, оцінювання ризиків, а також використання її для забезпечення виконання функцій, покладених на поліцію [4].

Після створення Департаменту відбулося об'єднання в єдиному підрозділі функцій кримінального аналізу й забезпечення формування та підтримки функціонування автоматизованої інформаційної системи оперативного призначення, що формується в процесі здійснення агентурної, оперативно-розшукової та аналітичної діяльності. Підставою такого об'єднання став Наказ МВС України від 02.07.2020 № 504 [5]. Цей етап упровадження концепції поліцейської діяльності, керованої розвідувальною аналітикою, з поступовим удосконаленням системи кримінального аналізу в діяльності Національної поліції став одним із важливих складових реформування служби впродовж 2020 року. Так, 12.03.2020 Голова Національної поліції України підписав наказ, яким передбачено створення підрозділів кримінального аналізу в структурі територіальних органів поліції [6]. 10.06.2020 Голова Національної поліції підписав наказ, яким затверджено штатні структури підрозділів кримінального аналізу в головних управліннях Національної поліції в областях і м. Києві кількістю 232 штатні одиниці [7].

Для більшого розуміння діяльності співробітників ДКА зазначимо деякі основні поняття. Так, аналітична діяльність – це застосування аналізу, функціонування органу (підрозділу), уповноваженого здійснювати аналіз, система заходів зі здійснення аналізу, що заснована на ньому або слугує його цілям. Аналітична робота – підбір, узагальнення й аналіз (логічне дослідження) накопиченої інформації та підготовка на цій основі висновків, прогнозів і пропозицій для обробки аналітичних оглядів і прийняття рішень.

Складниками кримінального аналізу є також діяльність з отримання, обробки, реструктуризації інформації та прогнозування розвитку ситуації. За своїм змістом «кримінальний аналіз» об'єднує два окремі поняття: «кримінальний» та «аналіз». Кримінальний – той, що стосується вивчення злочинів і злочинності, боротьби зі злочинами й запобігання їм. Аналіз (розкладання, розчленовування) означає: 1) метод дослідження, що полягає в мисленнєвому або практичному розчленуванні цілого на складові частини. Протилежне – синтез; 2) уточнення логічної форми (будови, структури) міркування засобами формальної логіки. Аналітичний – отриманий унаслідок розчленування об'єкта й аналізу одержаних завдяки цьому частин. Усебічний розгляд, дослідження чого-небудь (фактів, явищ). Визначення властивостей якої-небудь речовини.

За допомогою аналізу можна ретельніше й краще провести відповідні процеси судження в аналітичному завданні, що виконується. Кримінальний аналіз є діяльністю співробітників правоохоронних органів з використання інтелектуального програмного забезпечення та системного підходу щодо збору відповідної інформації, аналітичного вивчення певних характеристик,

тенденцій з метою встановлення взаємозв'язків між фактами, подіями, явищами, суб'єктами й об'єктами, оптимізації управління правоохоронними органами на державному, територіальному рівні та під час вирішення конкретних задач протидії злочинності.

Кримінальний аналіз – специфічний вид інформаційно-аналітичної діяльності, спрямований на встановлення й передбачення взаємозв'язків між даними про злочинну діяльність та іншими даними, потенційно з ними пов'язаними, їх оцінювання, інтерпретація й прогнозування розвитку досліджуваних подій з метою їх використання під час досудового розслідування та здійснення оперативного-розшукової діяльності, а також для розроблення тактичних і стратегічних заходів із протидії злочинності [9]. За своїм характером кримінальний аналіз може бути загального характеру або спеціалізованим. Кримінальний аналіз загального характеру націлений на широкий спектр злочинних діянь, зазвичай у сфері невеликих відомств або юрисдикцій. Спеціалізований кримінальний аналіз призначений для певного типу злочинної діяльності або об'єкта, як-от: наркотики, промислове шпигунство чи організована злочинність.

Систему кримінального аналізу в правоохоронних органах можна розділити на два основні напрями:

1. Аналіз злочинності, її причин та умов, її супутніх, особи тих, хто скоює злочини, а також методів контролю за злочинністю й боротьби з нею (включаючи в поняття боротьби зі злочинністю та запобігання їй).

2. Аналіз злочинів, механізм їх відображення в джерелах інформації, діяльність з розкриття, розслідування й попередження всіх видів злочинів і розробки на цій основі найбільш ефективних методів і засобів розкриття злочинів.

Отже, аналіз злочинності дає розуміння проблеми злочинності загалом та усвідомлення того, що суспільство може зробити в боротьбі з нею, якими методами й засобами воно зобов'язане користуватися з урахуванням стану, характеру, структури злочинності, яким є місце правоохоронних органів у боротьбі зі злочинністю, що первинне в цій боротьбі – закон і покарання чи заходи економічного, соціального, виховного плану. Завдання, які стоять перед науковцями, вимагають інтелектуальних, організаційних і матеріально-технічних зусиль, а також подолання певних труднощів.

Розрізняють чотири групи основних завдань аналізу злочинності. Перша група – пізнавальні завдання. У процесі вивчення злочинності й злочинця кримінальний аналіз далеко не вичерпав своїх можливостей. Друга група – прогностичні завдання. Недостатньо констатувати поганий або хороший стан справ. Необхідно передбачити й прогнозувати розвиток подій. Зрозуміло, ідеться лише про ймовірнісний прогноз, яким намічаються основні тенденції того чи іншого явища (наприклад, зростання або стабілізація злочинності), але немає абсолютної впевненості щодо можливих у майбутньому цифр. І все ж таки без цього прогнозу практика боротьби зі злочинністю стає дезорієнтованою. А для надійного прогнозування аналітикові потрібно оволодіти всіма тими знаннями, які вже сьогодні має в своєму розпорядженні ця наука. На нашу думку, під поняттям «прогнозування» варто розуміти передбачення майбутніх злочинних дій або змін характеру тенденцій злочинності на основі аналізу інформації, що відбиває минулі тенденції, на яких базується прогноз. Із перших двох груп завдань впливає і третя група – рекомендації аналітиків державним і громадським організаціям.

Аналіз злочинності передбачає не тільки вивчення злочинця і злочинності, а й розроблення заходів щодо запобігання злочинам. Постійне завдання аналізу злочинності – удосконалення цих заходів з урахуванням мінливих умов життя, упровадження результатів новітніх розробок у повсякденну практику правоохоронних або інших державних і муніципальних органів. Нарешті, четверте завдання – інформування населення. Багаторічний досвід боротьби зі злочинністю засвідчує, що самим лише спеціалізованим органом без підтримки населення подолати злочинність складніше. Знання громадян про боротьбу зі злочинністю залишаються уривчастими, поверховими, нерідко перекрученими. Це обумовлюється низкою таких причин, як засекреченість відомостей про злочинність; боязнь злочинного світу; спотворене зображення злочинців у багатьох засобах масової інформації (ЗМІ), часом їх «героїзація» тощо. Необхідно надати людям основні відомості про злочинність, навчити сміливіше й активніше боротися зі злочинними діяннями й уникати того, щоб опинитися жертвою злочинця – потерпілим.

Предметами аналізу злочинів є, з одного боку, закономірності механізму злочину та виникнення інформації про злочин загалом та окремі його елементи, а з іншого – закономірності збору, дослідження, оцінювання й використання інформації про злочин, тобто пошуково-пізнавальна діяльність правоохоронних органів. До закономірностей аналізу злочинів доречно зарахувати наявність причинно-наслідкових зв'язків між окремими елементами злочинної діяльності; відображення злочинної діяльності в зовнішніх аспектах; вплив сформованої обстановки й обраного злочинцем способу вчинення злочину на його механізм та особливості його протікання.

Цілі кримінального аналізу: розробити гіпотези (припущення); реконструювати хід здійснення правопорушень; визначити, чи були вони здійснені одним злочинцем; установити злочинця, зв'язки, інформацію, важливу для доказування; зрозуміти функціонування злочинної мережі; дослідити масштаб і характеристики злочинної діяльності.

Мета кримінального аналізу: напрацювання нових напрямів у досудовому розслідуванні кримінального провадження; якісне планування окремих слідчих (розшукових) дій; аналітичне супроводження оперативного-розшукової діяльності й досудового розслідування; аналіз стану ефективності досудового розслідування, оперативного-розшукової діяльності та превентивної діяльності в протидії злочинності; оброблення великого обсягу інформації, з відстежуванням і пов'язуванням фактів за допомогою спеціальних аналітичних методів; аналіз складної й розгалуженої структури зв'язків об'єктів оперативного-розшукової справи або кримінального провадження; виявлення ризиків, тенденцій майбутнього розвитку злочинності й надалі запобігання їй; розв'язання більш масштабних довгострокових проблем і досягнення цілей для виявлення ключових фігур злочинного світу або синдикатів, прогнозування зростання видів злочинної діяльності й установлення пріоритетів діяльності правоохоронних органів; аналіз інформації, спрямованої на виявлення тенденцій, закономірностей, прогнозування розвитку за великий період часу.

Для розуміння процесу кримінального аналізу доцільно характеризувати його основні складники як окремі та специфічні етапи або функції. Але варто пам'ятати, що ці складники взаємопов'язані, зрештою їх потрібно розглядати як систему. Процес кримінального аналізу є ланцюгом дій або процедур, що ведуть до найточнішо-

го й обґрунтованого висновку щодо заданої інформації. Інформація збирається, оцінюється й упорядковується. Аналітичний етап процесу починається з отримання відповідних даних і їх організації у формі, що сприяє усвідомленню їх значення. Наведений етап, опис даних, допомагає виявляти відсутню інформацію, направляти подальші заходи зі збору відомостей на їх отримання. При цьому формується підґрунтя для застосування індуктивного висновку з метою розробки однієї або декількох гіпотез про ключові аспекти злочинної діяльності.

Принциповою відмінністю кримінального аналізу від інформаційно-аналітичної діяльності є можливість отримання нової, раніше не відомої ініціатору розробки оперативної значимої інформації не лише про події та об'єкти, а й про причинно-наслідкові зв'язки, додаткові кваліфікуючі ознаки (стійкість, згуртованість, наявність внутрішньої ієрархії в групі, розподілення ролей тощо). Крім того, з'являється реальна можливість оперативного прогнозування ймовірних подій. Швидкий розвиток електронно-обчислювальної техніки та програмного аналітичного забезпечення, інформаційних технологій тощо дав новий поштовх для розвитку інноваційних підходів до роботи з інформаційними масивами. Що сучаснішим є програмне забезпечення, то більші можливості відкриваються в здійсненні кримінального аналізу. Наявність програмного аналітичного забезпечення, а також уміння його використовувати є необхідною умовою для проведення кримінального аналізу. Особливу роль у цьому відіграє особа того, хто здійснює кримінальний аналіз, його креативність, кмітливість, логічне мислення тощо. Упровадження системи кримінального аналізу в діяльність НП України дало можливість підвищити ефективність аналітичного супроводу оперативно-розшукової діяльності й досудового розслідування у сфері протидії злочинності (особливо організованій), створило передумови для розвитку національного та міжнародного співробітництва під час проведення аналізу ризиків і кримінального аналізу.

З огляду на те що система кримінального аналізу характеризується однаковими аналітичними процеду-

рами, принципами й умовними символами візуального представлення, вона є своєрідною міжнародною мовою інтерпретування кримінальних подій аналітиками в усьому світі. Цей беззаперечний аргумент створює також нові можливості для розвитку результативної взаємодії та співпраці національних і міжнародних органів правопорядку.

Висновки. Отже, знання в галузі кримінального аналізу – його видів, форм, сфер, умов і можливостей застосування – мають бути широко пропаговані, надто серед осіб, котрі безпосередньо й опосередковано залучені до процесу боротьби зі злочинністю. Знаннями, компетентністю і кваліфікаціями у сфері кримінального аналізу повинні різною мірою володіти як кримінальні аналітики та їх керівництво на всіх рівнях управління, так й особи, які здійснюють розшукові, оперативні дії, проводять дізнання та слідство. У нинішній ситуації належне використання кримінального аналізу є беззаперечним обов'язком усіх інститутів із боротьби з незаконною діяльністю. Проте залишається чимало проблемних моментів, які стосуються визначення та єдиного розуміння поняття й видів кримінального аналізу, нормативно-правового регулювання його використання в оперативно-розшуковій діяльності й, відповідно, у практичній діяльності оперативних підрозділів Національної поліції України, застосування результатів (продуктів) кримінального аналізу тощо.

Отже, головною метою кримінального аналізу є вдосконалення механізмів запобігання кримінальним правопорушенням, виявлення, документування й розслідування кримінальних правопорушень, а також налагодження механізмів моніторингу криміногенної ситуації, обміну інформацією на регіональному, державному й міжнародному рівнях стосовно тенденцій і ризиків у цій сфері. Подальший розвиток кримінального аналізу та його адаптація до особливостей національного законодавства й системи боротьби зі злочинністю забезпечить раціональний розподіл правоохоронних ресурсів і суттєво вплине на зниження рівня злочинності в Україні.

Список використаних джерел

1. Наказ Національної поліції від 8 квітня 2016 року № 296.
2. Наказ Національної поліції від 20 липня 2017 року № 735.
3. Наказ Національної поліції від 31 жовтня 2019 року № 1110.
4. Наказ Національної поліції від 29 грудня 2019 року № 1354.
5. Про затвердження Змін до деяких нормативно-правових актів Міністерства внутрішніх справ України з питань діяльності Національної поліції України : Наказ Міністерства внутрішніх справ від 2 липня 2020 року № 504. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0675-20#Text>.
6. Наказ Національної поліції від 12 березня 2020 року № 202.
7. Наказ Національної поліції від 10 червня 2020 року № 424.
8. Федчак І.А. Основи кримінального аналізу : навчальний посібник. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2021. 288 с.
9. Основи кримінального аналізу: підручник / А.М. Бабенко, О.М. Заєць, В.А. Некрасов, К.Ю. Ісмаїлов, Д.О. Пефтієв та ін. / за заг. ред. О.Є. Користіна. Київ, 2020. 296 с.
10. Zaiets O.M. The Institute for Analytical Support of Pre-trial Criminal Proceedings in Ukraine: current status and prospects of development. *European Reforms Bulletin*. 2017. № 1. P. 54–62.
11. Заєць О.М. Інститут аналітичного супроводження досудового розслідування кримінального провадження в Україні: сучасний стан і перспективи розвитку. *Вісник кримінального судочинства*. 2016. № 4. С. 17–25.
12. Zaiets O.M. Application software IBM I2 ANALYST'S NOTEBOOK in law enforcement Ukraine for pretrial investigation of criminal offenses. *European Reforms Bulletin*. 2016. № 1. P. 69–72.
13. Про схвалення Стратегію розвитку органів системи Міністерства внутрішніх справ на період до 2020 року : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 15.11.2017 № 1023-р. URL: <https://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1023-2017-%D1%80>.
14. Довідник керівника поліції – поліцейська діяльність, керована розвідувальною аналітикою (ILP) / О.Є. Користін, Д.О. Пефтієв, С.В. Пеньков, В.А. Некрасов / за заг. ред. М.Г. Вербенського. Київ : Людмила, 2019. 120 с.

15. Исмайллов К.Ю. Теоретико-правові підходи до проблем інформаційно-аналітичної діяльності Національної поліції на сучасному етапі державотворення. *European Reforms Bulletin*. 2019. № 2. P. 109–115. URL: http://aord.com.ua/wp-content/uploads/2021/11/European-Reforms-Bulletin_2_2019.pdf.

16. Пріоритети діяльності Національної поліції України на 2023 рік. Протокол № 1 наради керівництва Національної поліції України від 10.01.2023.

References

1. Nakaz Natsional'noyi politsiyi [Order of the National Police]. 08.04.2016 № 296 [in Ukrainian].
2. Nakaz Natsional'noyi politsiyi [Order of the National Police]. 20.07.2017 № 735 [in Ukrainian].
3. Nakaz Natsional'noyi politsiyi [Order of the National Police]. 31.10.2019 № 1110 [in Ukrainian].
4. Nakaz Natsional'noyi politsiyi [Order of the National Police]. 29.12.2019 № 1354 [in Ukrainian].
5. Nakaz Natsional'noyi politsiyi [Order of the National Police]. 08.04.2016 № 296 [in Ukrainian].
6. Nakaz Natsional'noyi politsiyi [Order of the National Police]. 12.03.2020 № 202 [in Ukrainian].
7. Nakaz Natsional'noyi politsiyi [Order of the National Police]. 10.06.2020 № 424 [in Ukrainian].
8. Pro zatverdzhennya Zmin do deyakykh normatyvno-pravovykh aktiv Ministerstva vnutrishnikh sprav Ukrayiny z pytan' diyal'nosti Natsional'noyi politsiyi Ukrayiny. Nakaz Ministerstva vnutrishnikh sprav [On the approval of amendments to some normative legal acts of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine on the activities of the National Police of Ukraine. Order of the Ministry of Internal Affairs]. 2020. № 504. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0675-20#Text> [in Ukrainian].
9. Fedchak, I.A. (2021). Osnovy kryminal'noho analizu [Fundamentals of criminal analysis] : navchal'nyy posibnyk. L'viv : L'vivs'kyi derzhavnyy universytet vnutrishnikh sprav, 288 s. [in Ukrainian].
10. Babenko, A.M., Zayets' O.M., Nekrasov, V.A., Ismaylov, K.YU., Peftiyev, D.O., Korystin, O.YE. (2020). Osnovy kryminal'noho analizu [Fundamentals of criminal analysis] : 296 s. [in Ukrainian].
11. Zayets', O.M. (2016). Instytut analitychnoho suprovodzhennya dosudovoho rozsliduvannya kryminal'noho provadzhennya v Ukrayini: suchasnyy stan i perspektyvy rozvytku [Institute of Analytical Support of Pretrial Investigation of Criminal Proceedings in Ukraine: Current Status and Development Prospects] : Herald of criminal justice. № 4. P. 17–25 [in Ukrainian].
12. Zayets', O.M. (2016). Prykladne prohramne zabezpechennya IBM I2 ANALYST'S NOTEBOOK v pravookhoronnykh orhanakh Ukrayiny dlya dosudovoho rozsliduvannya kryminal'nykh pravoporushen' [Application software IBM I2 ANALYST'S NOTEBOOK in law enforcement Ukraine for pretrial investigation of criminal offenses] : *European Reforms Bulletin*. № 1. P. 69–72 [in English].
13. Pro skhvalennya Stratehiyu rozvytku orhaniv systemy Ministerstva vnutrishnikh sprav na period do 2020 roku. [On the approval of the Strategy for the Development of System Bodies of the Ministry of Internal Affairs for the period until 2020] : Rozporyadzhennya Kabinetu Ministriv Ukrayiny. Vid 15.11.2017 № 1023-p. URL: <https://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1023-2017-%D1%80> [in Ukrainian].
14. Korystin, O.E., Peftiev, D.O., Penkov, S.V., Nekrasov, V.A., Verbenskyi, M.G. (2019). [Dovidnyk kerivnyka politsiyi – politseys'ka diyal'nist', kerovana rozvidual'noyu analitykoyu (ILP)] : Kyiv: Lyudmila Publishing House. 120 p. [in Ukrainian].
15. Ismaylov, K.YU. (2019). Teoretyko-pravovi pidkhody do problem informatsiyno-analitchnoyi diyal'nosti Natsional'noyi politsiyi na suchasnomu etapi derzhavotvorennya. [Theoretical and legal approaches to the problems of information and analytical activities of the National Police at the current stage of state formation] : *European Reforms Bulletin*. № 2. P. 109–115. URL: http://aord.com.ua/wp-content/uploads/2021/11/European-Reforms-Bulletin_2_2019.pdf [in Ukrainian].
16. Priorytety diyal'nosti Natsional'noyi politsiyi Ukrayiny na 2023 rik. [Priorities of the National Police of Ukraine for 2023] : Protokol № 1 narady kerivnytstva Natsional'noyi politsiyi Ukrayiny vid 10.01.2023 roku [in Ukrainian].

Honcharuk Oleksiy,

Postgraduate student of the 1st course of correspondence form of doctoral and post-graduate studies

(*Odesa State University of Internal Affairs, Odesa*)

ORCID: <https://orcid.org/0009-0009-4237-459X>

Ismailov Karen,

Candidate of Legal Sciences, Associate Professor, Police lieutenant colonel

(*Cyber Police Department of the National Police of Ukraine, Odesa*)

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5137-2507>

**CRIMINAL ANALYSIS IN THE SYSTEM OF LAW ENFORCEMENT BODIES OF UKRAINE:
CONCERT, PURPOSE AND TASK**

The article deals with two types of criminal analysis – analytical search and analytical research. The main content of analytical search is the organization of information in such a way as to facilitate the task of extracting meaning from the collected data. Analytical research involves the establishment of relationships between persons, actions and objects. Analytical research is a form of informational and analytical activity, which consists in an in-depth study of a problem, during which a description of its structure, quantitative and qualitative parameters, as well as the factors that determine it is carried out. In the future, taking into account the need to develop a unified methodological approach to the organization of intelligence analytics and the need to increase the effectiveness of combating crime through renewed police activity based on data collection and analysis, a decision was made to create an independent structural unit, the main task of which was the organization and implementation of information – search and information-analytical work for the implementation of police powers. Knowledge about criminal analysis – its types, forms, areas, conditions and possibilities of application – should be widely promoted, especially among persons who are directly and indirectly involved in the process of fighting crime. Knowledge, competence and qualifications in the field of criminal analysis must be possessed to varying degrees by both criminal analysts and their management at all levels of management, as well as persons who carry out investigative and operative actions, conduct inquiries and investigations. In the current situation, the proper use of criminal analysis is an undeniable duty of all institutions to combat illegal activities. However, there remain many problematic points related to the definition and unified understanding of the concept and types of criminal analysis, regulatory and legal regulation of its use in operational and investigative activities and, accordingly, in the practical activities of operational units of the National Police of Ukraine, application of the results (products) of criminal analysis, etc. Therefore, the main goal of criminal analysis is to improve the mechanisms of prevention, detection, documentation and investigation of criminal offenses, as well as the establishment of mechanisms for monitoring the criminogenic situation, exchange of information at the regional, state and international levels regarding trends and risks in this area. Further development of criminal analysis and its adaptation to the peculiarities of national legislation and the system of combating crime will ensure a rational distribution of law enforcement resources and will significantly affect the reduction of the level of crime in Ukraine.

Key words: *criminal analysis, law enforcement, crime, criminality, analysis, synthesis, analytical activity, analyst.*

Надіслано до редколегії 20.05.2023